

Joy Adamsonová a lvice Elsa

papírný odběratelům i zásobování jednotlivých dílen továrny uhlím, dřívím, lučebnicami apod., dováženými drahou. Při denní obrátce průměrně čtyř železničních vagonů se tak mělo odlehčit nedostatečné nákladní koleji a výrazně zlepšit nepříznivé nákladací poměry na svobodném nádraží. Dopravu na vleče měly obstarávat lokomotivy státních drah. Vozíky na úzkokolejné trati v prostorách závodu až do doby motorizace se prozatím měly posunovat ručně nebo pomocí koňského záprahu. Veškeré stavební náklady, včetně vykoupení pozemků jiných majitelů, jakož i převážně provedení prací, vzala firma velkoryse na sebe. Na budoucím staveništi se 27. ledna 1922 dokonce sešla odborná pochůzka, které se dle protokolu sepsaného v Mladých Bukách zúčastnili vedle zástupců firmy a majitelů dotčených pozemků, pánů Gustava Frenzela z Mladých Buků č. 125 a Johanna Bischofa tamtéž č. 272, ještě řídící komise, místodržitelství rada Dr. Felix Czerny, zástupce ministerstva železnic vrchní rada státních drah ing. Karel Sander, jako technický poradce vrchní stavební rada ing. Václav Leder, za okresní politikou správu v Trutnově okresní hejtman Dr. Emil Vozab, za ředitelství pošt a telegrafů v Pardubicích stavební rada ing. Rudolf Effenberger a zástupci ředitelství státních drah v Hradci Králové, vrchní rada státních drah ing. Marek Pollak a vrchní stavební komisař ing. Václav Hájek. Komise se shodla na kladném a bezzávadovém hodnocení příprav a vřele doporučila vydání stavebního povolení. Od téhož data nabyla platnosti termínovaná stavební lhůta s platností na jeden rok vázaná na splnění řady dohodnutých obvyklých podmínek. Proč k realizaci nikdy nedošlo, analý zatím mlčí.

V té době už byl „otec zakladatel“ dávno na pravdě Boží. Při kontrole lesa 4. ledna 1919 havaroval na saních, a ještě téhož dne podlehl svým zraněním v oblíbeném rodinném sídle Na stoupáči (Seifenmühle) v katastru Budišova nad Budišovkou, ležícím dnes na dně kružberské přehrady. Zanechal po sobě majoritní podíl na celkové hodnotě rodinného majetku, oceněném na 1 672 354 rakouských korun, čímž se zařadil k nejbohatším podnikatelům v rakouském Slezsku a jeho jméno se na dlouhou

dobu stalo pojmem úspěšného selfmade-mana, štedrého mecenáše a muže širokého srdce. Je bohužel smutnou historickou skutečností, že nezanedbatelná část jeho potomků sympatizovala s nacismem a po okupaci Československa v roce 1938 vstoupila do služeb Velkoněmecké říše. Na znárodnění všech jejich podniků po roce 1945 to však nemělo pražádný vliv. Přišli by o ně nejspíš tak jako tak. Papírna ve Svobodě nad Úpou byla začleněna do Krkonošských papíren se sídlem v Hostinném a je dnes jediným provozem v úpském údolí, vykazujícím nějakou činnost. I když bohatý sortiment obálek se na automatickém stroji razí z materiálu dovezeného mimo jiné až z dalekého Finska.

Čistě hypoteticky a ničím nepodloženě mohla tak Svobodu nad Úpou navštívit i docela malá „Fifi“ – Frederika Viktoria Gessnerová, která Karla Weissshuhna vyličila ve své knize Volání divočiny jako laskavého a moudrého pradědečka, s nímž trávila v Seifenmühle vzácné světlé chvíle prvních dvanácti let jinak celkem neradostného dětství. Po rozchodu rodičů se v roce 1922 s matkou Frederikou Gertrudou Gessnerovou (4. 8. 1888–1974), nazývanou „Traute“, rozenou Greipelovou, po matce však příslušnicí rodu Weissshuhnů, odstěhovala definitivně do Vídně, kde dostudovala nejprve střední školu v prestižním penzionátu. Později zkoušela rozvinout své všestranné nadání ještě studiem hudby, malířství, sochařství a nakonec i medicíny. Přestože ledacos nedokončila, ve většině uvedených činností byla více než dobrá. Část její unikátní kolekce portrétů příslušníků domorodých afrických kmenů, čítající neuvěřitelných 700 kusů, zdobí například sídlo keňských prezidentů a odborné publikace s pečlivými dokumentárními kresbami rostlin jsou ve světě stále ještě občas v prodeji. Jako první žena z Čech vystoupila v roce 1939 na věčně zasněžený nejvyšší vrchol Afriky Kilimandžáro. (Není zcela bez zajímavosti, že jeho nejvyšší bod, dosahující 5 895 m nadmořské výšky, se v domorodém nářečí jmenuje Uhuru, což znamená Svoboda.) Narodila se 20. ledna 1910 v Opavě Na Rybníčku č. 48, kde ji od roku 1985 připomíná pamětní deska věnovaná Českým svazem ochránců přírody. V roce

1935, 28. července, se v Ramsau provdala za vídeňského obchodníka a amatérského ornitologa barona Victora von Klarwilla. S ním Svobodu nad Úpou skutečně navštívila na jaře 1937, když přijali pozvání příbuzných Weissshuhnů a přijeli si zalýžovat do Krkonoš. Byla to s největší pravděpodobností zároveň poslední její návštěva v rodné zemi. Jejím druhým manželem byl od 4. dubna 1938 švýcarský botanik Peter R. O. Bally (1895–1980), který jí prvně začal říkat Joy. A konečně třetím sňatkem v Nairobi 17. listopadu 1944 se strážcem zvěře v národním parku Mount Kenya Georgem Adamsonem (3. února 1906–20. srpna 1989) se z ní stala Joy Adamsonová – pozdější světoznámá ochránkyně přírody, cestovatelka, malířka a spisovatelka, autorka zfilmovaného *Příběhu lvice Elsy* a zakladatelka nadace *Elsa Conservation Trust*, jež od roku 1969 věnovala miliony dolarů na ochranu přírody na celém světě. Výrazně podpořila záchranu huculských koní, dobře známých návštěvníků Krkonoš z farmy na Janově hoře, velkorysým věnováním československých honorářů za její knihu a film o nejznámější lvici světa pražskému Hucul Clubu.

Joyin dobrodružný život ukončil dvojitý nůž simi v ruce domorodého vraha v podvečer 3. ledna 1980 v táboře Shaba v Keni. Z činu byl obviněn její nezletilý sluha Paul Nakware Ekai, krátce před událostí propuštěný pro krádež. Přestože se nikdy nepřiznal, byl odsouzen na doživotí a nejspíš je stále ještě prominentním vězněm věznice Kamithi nedaleko Nairobi. V přestřelce se somálskými pytláky v táboře Ya Simba zahynul o necelých deset let později i její poslední muž George Adamson. Neštěstí v podobě požáru postihlo v roce 1992 také pamětní síň Joy Adamsonové v bývalé Weissshuhnově vile na břehu Kružberské přehrady, nazvané nejfrekventovanějším ženským jménem v rodině Weissshuhnů *Frederika*, kde stavitel přehrady dr. ing. Jan Čermák zřídil soukromé muzeum. Vila je dnes ve skromnějším provedení opět obnovena. Muzeum je i v jejím africkém domě *Elsamere* uprostřed mimozemského hájku na břehu keňského jezera Naivasha. Také ve Svobodě nad Úpou prosakují zvěsti o snahách dokonce několika subjektů zříditi místní muzeum, když to původní z 20. let minulého století bylo po druhé světové válce z valné části rozkradené. Jen zlomek sbírkových předmětů byl převezen do depozitářů Podkrkonošského muzea v Trutnově. Není snad krkonošská etapa podnikání Weissshuhnů (ale nejen jich!) se všemi zajímavými a možná i dosud neobjevenými souvislostmi námětem na dostatečně poutavý exponát?

Antonín Tichý
foto archiv autora

Některé životopisné údaje jsou s laskavým svolením autorky čerpány z knihy Zuzany Beranové *Setkání se smrtí*.